স্মৃতিগ্ৰন্থ

সোণালী জয়ন্তী উৎসৱ

জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়, বকো

৩, ৪ আৰু ৫ আগষ্ট, ২০১৪

সূচী পত্ৰ

বিষয়	পৃষ্ঠা	লিখক
সম্পাদকীয়		
মহাবিদ্যালয়ৰ গৌৰৱোজ্জ্বল ৫০ বছৰ ঃ		
● 50 Years of Jawaharlal Nehru College, Boko	১৫	Dr. Nripen Goswami
● Fifty Glorious Years of Jawaharlal Nehru College at Boko	২৩	Jatindra Ch. Nath
● তেওঁলোক বৈ নাথাকিল এই ছবি চাবলৈ	২৯	বসন্ত কুমাৰ দত্ত
● জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা আৰু কৰ্মৰত অৱস্থাত স্বৰ্গগামী হোৱা শিক্ষক-কৰ্মচাৰীবৃন্দ	৩২	লক্ষীকান্ত শৰ্মা
● আয়ুষ্মান জে.এন. কলেজ ঃ ঐতিহাসিক ৰূপৰেখাৰ এটি অৱলোকন	৩৯	কেশৱ চন্দ্ৰ ৰাভা
● জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়ৰ মুখপত্ৰ 'জৱাহৰজ্যোতি': এটি সমীক্ষা (১৯৭০-২০১৩ চনলৈ)	৪৫	ড° ক্ষীৰোদ কুমাৰ ঠাকুৰীয়া
● ৰূপালী অতীত, সোণালী বৰ্তমান—অনাগত হীৰক	৫৫	মঞ্জিৰা শৰ্মা
● ১৯৬৪ চনৰ বকোৰ মহাযুদ্ধ	৬৩	প্ৰাণেশ্বৰ বড়ো
● ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সৈতে ভ্ৰমণৰ ৰমণীয় অভিজ্ঞতা	৬৫	ড° কমলেশ্বৰ ঠাকুৰীয়া
● Some Reflections on National Service Scheme (NSS) and its activities in J.N.College, Boko	৭৪	Umesh Ch.Kar
● জৱাহৰজ্যোতিৰ সোঁৱৰণীৰে সেই সুদিন	৭৮	জ্ঞানশঙ্কৰ খাখলাৰী
● ৰূপালীৰ পৰা সোণালী হৈ	৮১	যতীন চন্দ্ৰ মেধি
● My experiences as an English Teacher of the College I served.	৮৪	Mrigen Sarma,
● স্মৃতিৰ বেদীত	৮৬	ধীৰেন্দ্ৰ চৌধুৰী
● স্মৃতি, উৰ্ণনাভ জালৰ বন্দীত্ব ফালি	৮৮	শৈলেশ কুমাৰ ৰাভা
● জাতীয় সেৱা আঁচনিৰ দিনলিপি	৯১	ভাৰত চৌধুৰী
● ৰূপালী স্মৃতি, সোণালী অভিজ্ঞান	৯৬	বিজয়া ডেকা
● ৰোমন্থন	১০১	নন্দা দেৱী
● স্মৃতিৰ লাড়ু ঃ গোৰ'দোঙা বাকাবা	১০৩	পূৰ্ণ ৰাভা
● সোঁৱৰণিৰ প্ৰেক্ষাপট	১০৭	বুলুৰাণী দাস
● স্মৃতিয়ে মনত যেতিয়া উকি মাৰে	১১০	অলকা ৰাভা
● পুনৰ বিচাৰিলে পাম জানো	১১২	দীপিকা দেৱী
● স্মৃতিৰ কথাৰে	১১৩	কৰুণা কলিতা
● জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয় আৰু মোৰ সপোনৰ সোণোৱালী সময়	১১৪	পৰীক্ষিতা দাস
● কলেজীয়া জীৱন, সোণালী জয়ন্তীবৰ্ষ আৰু মোৰ অনুভৱ	১১৬	মৃন্ময়ী ডেকা
● জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তী সংগীত	১১৭	বিৰিঞ্চি কুমাৰ মেধি
● সোণালী জয়ন্তীৰ গীত	১১৮	মঞ্জিৰা শৰ্মা
● এজাৰ ভাঙি ভাঙি কঢ়িয়াই আনিলোঁ পোহৰৰ আকৃতি	১১৯	বিৰিঞ্চি ৰাভা
● স্বৰ্ণজয়ন্তী স্মৃতিচাৰণ	১২০	ড° ৰেখা চেত্ৰী
● Department of Anthropology at a glance	১২১	

ৰূপালী স্মৃতি, সোণালী অভিজ্ঞান

বিজয়া ডেকা
সহযোগী তথা মুৰব্বী অধ্যাপিকা
শিক্ষা বিভাগ

"May I Come in Sir?"

অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ কোঠাৰ দুৱাৰমুখতে ৰৈ সুধিলোঁ।

'আহা আহা, মইনা তেনেই সৰু ছোৱালী।'

মই ভয়ে ভয়ে অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ কোঠালৈ সোমাই গ'লো। Joining Letter খন তেখেতলৈ আগবঢ়াই দিলোঁ। টেবুলত থকা নাম ফলকখনত চকু পৰিল-

J.C. Nath, M.A. (BHU), Principal

Joining Letter খন চাই তেখেতে ক'লে

'এনেকৈ নহ'ব। এইদৰে লিখা।'

তেখেতে লিখি দিয়া মতে মই পুনৰ Joining Letter খন লিখি দিলোঁ।

ওচৰতে বহি থকা ছাৰ এজনে আখৰকেইটা দেখি ক'লে- ' আখৰ কেইটা ভালকৈ লিখা।'

নাৰ্ভাচ হ'লো।

পিছত জানিলো তেওঁ অৰ্থনীতি বিজ্ঞানৰ মুৰব্বী অধ্যাপক শৰৎ চন্দ্ৰ তালুকদাৰ।

সেয়া আছিল, জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়ত যোগদান কৰিবলৈ অহা প্ৰথম দিনটোৰ অভিজ্ঞতা। দিনটো ১৯৮৯ চনৰ ১ আগষ্ট।

পিছত দেখিছিলো শৰৎ চন্দ্ৰ তালুকদাৰ ছাৰৰ হাতৰ আখৰ সঁচাকৈয়ে বৰ ধুনীয়া। গোটি গোটকৈ আৰু পৰিপাটিকৈ লিখা তেওঁৰ অভ্যাস।

এসপ্তাহমান পিছৰ কথা। এদিন ক্লাছ কৰি আহি শিক্ষক জিৰণি কোঠাত সোমাইছোহে মাত্ৰ মোক দেখি তালুকদাৰ ছাৰে কলে- 'তোমালৈ বাট চাই আছোঁ। উমেশ দিয়াচোন উলিয়াই '

উমেশ মানে উমেশ চন্দ্ৰ কঁৰ। ইংৰাজী বিভাগৰ অধ্যাপক। কঁৰ ছাৰে মুগা বৰণীয়া এনভেলপ এটাৰ পৰা 'ৰাখী' এটা উলিয়াই মোলৈ আগবঢ়াই দিলে। ক'ৰ ছাৰৰ সোঁহাতত ৰাখীটো বান্ধি দিলোঁ।

'আজি ৰাখী পূৰ্ণিমা। কঁৱৰ উৰিষ্যাৰ ঘৰৰ পৰা ভনীয়েকে ৰাখী এটি পঠাইছে। এই ৰাখী বান্ধি তুমি আৰু ক'ৰ ভাই-ভনী হ'লা।' তালুকদাৰ ছাৰে ক'লে।

ক'ৰ ছাৰ গুচি কঁৰ দা হ'ল। সেইদিনাৰে পৰা এই সম্বন্ধ আজিলৈকে অটুত আছে।

কেইদিনমান পিছৰ কথা। ক্লাছ শেষ হোৱাৰ পিছত ঘৰলৈ যাবলৈ ওলাই আহিলোঁ। গেটৰ ওচৰ পাওঁতেই দেবেন শৰ্মা ছাৰে মাত দিলে - "বিজয়া ৰ'বাচোন, এইখিনিতে চহী এটা কৰা।" কিহৰ চহী নুসুধিলোঁ। আঁঠুৰ ওপৰতে বহীখন লৈ চহী কৰি দিলোঁ। দুদিনমান পাছত অধ্যক্ষ ছাৰে মাতি পঠিয়ালে। বুকুখনত দুৱাৰমান ফু মাৰি ছাৰৰ ওচৰ পালোঁ।

'এনেকৈ চহী কৰে নেকি?'

একো নুবুজি ছাৰৰ মুখলৈ চালোঁ। বহীখন দেখুৱাই ক'লে 'এইফালে মানে সোফালে চহী কৰিব লাগে।'

তেতিয়াহে উৰহি গছৰ আঁতিগুৰি পালোঁ। দেবেন শৰ্মা ছাৰে সেইদিনা মোক Service Book-ত চহী কৰিব দিছিল। বহীটো তেখেতে নিজে কিনি আনি দিছিল। শৰ্মা ছাৰ তেনেকুৱাই আছিল। আনক সহায় কৰি ভাল পায়। ছাৰ আছিল সব্যসাচী। সোঁ-বাওঁ দুয়োখন হাতেৰে লিখিব পাৰিছিল। শ্ৰেণীকোঠাত ব'ৰ্ডত আখৰ লিখোতে দুয়োখন হাত ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

কেইদিনমান যোৱাত গম পালোঁ কলেজৰ ৰূপালী জয়ন্তী সমাগত। লাহে লাহে ৰূপালী জয়ন্তীৰ কাম-কাজ আগবাঢ়িবলৈ ধৰিলে। মই তেতিয়া ধুপধৰাৰ পৰা অহা-যোৱা কৰিছিলোঁ। দাদা-বৌৰ লগত থাকো। দাদা মদন চন্দ্ৰ ডেকা সেই সময়ৰ ৰংজুলি ৰাজহ চক্ৰৰ চক্ৰ বিষয়া, বৌ আলপনা ডেকা সৰকাৰ বিকালী কলেজৰ অসমীয়া বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপিকা। এদিন তালুকদাৰ ছাৰ আৰু বুৰঞ্জী বিভাগৰ মূৰব্বী

... দ্বিজেন দাস ছাৰ মোৰ লগতে দাদা-বৌক লগ ... কৃষকবালৈ গ'ল। উদ্দেশ্য ৰূপালী জয়ন্তীৰ বাবে টকা ... কৰা। চাহ-তোমোল খোৱাৰ পিছতে তালুকদাৰ ছাৰে ... উদ্দেশ্য ব্যক্ত কৰি পইচা তোলাৰ বাবে দাদাক ৰিচিপ ... দিলে। দাদায়ো আগ্ৰহেৰে বহীটো ল'লে। দাদাই সময়ত ... কিছু তুলি দিলে।

কলেজত এটা উৎসৱমুখৰ পৰিৱেশ সৃষ্টি হ'ল। গীতৰ ... সমবেত সংগীতৰ আখৰা। মহাবিদ্যালয়খনত নতুন ... কোনো কথাৰ একো আও-ভাও পোৱা নাছিলো। তাতে ... শিক্ষা বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপিকা ৰুমিতা ফুকন বাইদেউ Maternity Leave -ত গ'ল। শিক্ষা বিভাগত অকলশৰীয়া হৈ ... এদিনতে পাঁচ-ছয়টা ক্লাছ কৰিব লাগে। সকলোৱে ... দিছিল। সেই সময়ত শ্ৰেণীসমূহ পুৱা ৮-৩০ বজাতে ... হৈছিল।

মহাবিদ্যালয়খনৰ ১আগষ্ট (১৯৮৯)ৰ দিনা ৰূপালী ... বৰ্ষ পূৰ হৈছিল। যিহেতু কলেজৰ নামেই জৱাহৰলাল ... মহাবিদ্যালয়, গতিকে নেহৰুৰ জন্ম শতবাৰ্ষিকীৰ লগত ... ১৪, ১৫, ১৬ নৱেম্বৰৰ দিনা কলেজত ৰূপালী জয়ন্তী ... কৰা হৈছিল। ৰূপালী জয়ন্তী উৎসৱলৈ আমন্ত্ৰণ কৰিছিল ... বহুজন গুণী,জ্ঞানী ব্যক্তিক। মোৰ এতিয়াও স্পষ্টকৈ ... আছে স্বনামধন্য সাহিত্যিক তথা ৰাজনীতিবিদ লক্ষ্যধৰ চৌধুৰীৰ সেইদিনাৰ বক্তৃতাৰ কথা। কলেজৰ পূবফালে থকা ...খনত দক্ষিণমুৱাকৈ মঞ্চখন সজা হৈছিল। ৰূপালী জয়ন্তীৰ তিনিদিনীয়া কাৰ্যসূচীত এদিন নতুন শিক্ষকৰ ভাষণ ... হৈছিল। বাধ্যত পৰি ভয়ে ভয়ে উঠি গৈ দুআষাৰমান ... দিছিলো। ৰূপালী জয়ন্তী সমাৰোহলৈ অহা পুৰণি শিক্ষক ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলোৱে মুখত স্মৃতি ৰোমন্থন। সকলোৱে মুখত কলেজখনৰ প্ৰশংসা। শিক্ষকসকলৰ গুণানুকীৰ্তন। প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশৰ বৰ্ণনা। সঁচাকৈয়ে কলেজৰ চাৰিও দিশৰ অপৰূপ সৌন্দৰ্য ভাষাৰে প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰি। ৰাধাচূড়া, কৃষ্ণচূড়া, ...ছিয়া, নাহৰ, শাল-চেগুণৰ শাৰী। নয়ন জুৰুৱা দৃশ্য।

ৰূপালী জয়ন্তীৰ পিছত পুনৰ কজেলৰ কাম গতানুগতিক ভাৱে আগবাঢ়িব ধৰিলে। পৰীক্ষাৰ সময় আহিল। এদিন দ্বিজেন দাস ছাৰৰ লগত মোৰ পৰীক্ষাৰ ডিউটি পৰিল। পাঁচ নম্বৰ কোঠা। ডিগ্ৰীৰ পৰীক্ষা। নিৰ্দিষ্ট সময়ত দাস ছাৰৰ নিৰ্দেশমতে বহী দিলোঁ। ছাৰে প্ৰশ্নকাকতবোৰ ঠিক কৰি আছিল। কেইজনমান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মুখত মিচিক-মাচাক হাঁহি। দাস ছাৰে সুধিলে- পৰীক্ষা হলত কিহৰ হাঁহি।' ছাৰৰ কথা শুনি এজন ছাত্ৰই ক'লে- 'নহয় মানে ছাৰ, আপোনালোক দুয়োকে দেখি হাঁহি উঠিছে। মানে- আপুনি ই-মা-ন ওখ আৰু বাইদেউ তে... চাপৰ।'

'হ'ব হ'ব, বয়স হ'লে বাইদেউ ওখ হ'ব। তোমালোকে এতিয়া পৰীক্ষা ভালদৰে লিখা। আন কথা ভাবিব নালাগে।' ছাৰে বোধহয় মোকা শান্ত্বনা দিয়াৰ বাবেই কৈছিল। ঠাণ্ডা দিন যদিও ঘাঁম ওলাল। লাজে ভয়ে আগুৰি ধৰিলে। পৰীক্ষাৰ বহীৰ কোনখিনি ঠাইত চহী কৰিম, এডমিট কাৰ্ডত কি কি চাব লাগিব দেখুৱাই দিলে। দাস ছাৰৰ নিৰ্দেশমৰ্মে বহীত চহী কৰিব ধৰিলোঁ। সেই ছাত্ৰজনৰ ওচৰ পাওঁতে কঁপনি উঠা যেন লাগিল। ভয়ে ভয়ে এডমিট কাৰ্ডখন চালোঁ। ডেট অৱ বাৰ্থ। মোতকৈ ছাত্ৰজন ভালেমান বছৰ ডাঙৰ। নামটো এতিয়াও মনত আছে। ঘৰলৈ আহি ৰাতি শুৱৰ সময়ত নেদেখা জনক প্ৰাৰ্থনা কৰিলোঁ - 'হে ভগৱান! আৰু যেন পৰীক্ষাৰ ডিউটি ভাগত নপৰে।' দ্বিজেন দাস ছাৰ সঁচাকৈয়ে ওখ। মোৰ মূৰটোৱে ছাৰৰ বুকু ঢুকি নেপাব যেন লাগে।

দিন আগবঢ়াৰ লগে লগে মহাবিদ্যালয়ৰ এজন বুলি উপলব্ধি কৰিব ধৰিলোঁ। সকলোৱে মুখে মুখে শুনো অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত যতীন্দ্ৰ চন্দ্ৰ নাথ মহোদয় বৰ কাঢ়া। সময়মতে শ্ৰেণী সমূহলৈ যোৱা, চি. এলৰ বাবে আগতেই দৰ্খাস্ত দিয়া, বিভাগীয় এজনৰ অনুপস্থিতিত আনজনে শ্ৰেণীসমূহ কৰা, পুথিভঁৰাললৈ নিয়মীয়াকৈ যোৱা আদি কথাত বৰ গুৰুত্ব দিছিল। প্ৰশাসক হিচাপে তেখেত বৰ কাঢ়া। অৱশ্যে ব্যক্তি হিচাপে তেখেত বৰ মৰমিয়াল। সেইকথাও উপলব্ধি কৰিব ধৰিলোঁ।

শিক্ষক জিৱণি কোঠাত আমি নতুনবোৰে সদায় মনে মনে আছিলোঁ। বিশেষকৈ ইংৰাজী বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক দিলীপ দাস ছাৰ উপস্থিত থাকিলে আমি বৰ সচেতন হৈ পৰিছিলোঁ। তেখেতে বৰ গহীনভাৱে থাকে। এদিন কোনোবা এগৰাকীয়ে ক'লে- 'দিলীপ দাস ছাৰৰ আগত গানৰ কথা উলিয়াব লাগে। সকলো ঠিক হৈ যাব।' পিছলৈ আমি এই উপদেশ মানিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলোঁ। আমাৰ এজনে সুৰুঙা পালে গুণ গুণায়- 'বহু দিন বকুলৰ মালা গঁঠা নাই।' লগে লগে দিলীপ দাস ছাৰে মাত লগায় - 'সুৰটো হোৱা নাই। এনেকৈ গোৱাচোন .... ।' দাস ছাৰে সুৰটো গায় শুনায়। 'গোৱাচোন গোৱা, কিমান সুৰীয়া গীত। শব্দৰ গাঁঠনিকে চাবা, নে সুৰৰ কথাকে ক'বা, নে বীৰেন দত্তৰ মাতটোকে শুনিবা।' আৰু ভূপেন হাজৰিকা, জয়ন্ত হাজৰিকা, দিপালী বৰঠাকুৰৰ গীতৰ কথা

উলিয়ালে কথাই নাই। ছাৰৰ অন্তৰখন কিমান কোমল তেতিয়াহে বুজিব পাৰি।

কলেজ সপ্তাহৰ সময়ত দেখিছিলোঁ মুজিবৰ ৰহমান ছাৰে অধ্যক্ষৰ কোঠাত কিতাপৰ মাজত বুৰ গৈ থাকে। তেতিয়াৰ দিনত বিভিন্ন বিজয়ী প্ৰতিযোগীলৈ পুৰস্কাৰ হিচাপে একোখন কিতাপহে দিয়া হৈছিল। সুন্দৰ হাতৰ আখৰেৰে ৰহমান ছাৰে বিজয়ী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ নাম কিতাপবোৰত লিখিছিল। কলেজৰ ওচৰতে ঘৰ হোৱা বাবে ছাৰে কলেজলৈ সোনকালে আহিছিল আৰু ঘৰলৈ দেৰিকৈ উভতিছিল। কলেজ সপ্তাহত অনুষ্ঠিত হোৱা বিভিন্ন কাৰ্যসূচীৰ ভিতৰত 'বাতৰি পঢ়া' অনুষ্ঠানটো মোৰ প্ৰিয় আছিল। ছাত্ৰী জীৱণি কোঠাৰ তৰফৰ পৰা এই অনুষ্ঠান আয়োজন কৰা হৈছিল। আজিকালি এই কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত নহয়।

দিনবোৰ আগবাঢ়িবলৈ ধৰিলে। ১৯৯১ চনৰ ৩ মে' ৰ গধূলি এক বিধ্বংসি ধুমুহা আহিছিল। কত যে গছ-গছনি উভালিল, ভাঙিল হিচাপ নাই। বহুলোকৰ ঘৰৰ টিনপাত ফুটিল, বহু দূৰলৈ টিনপাত উৰুৱাই নিলে। এই ধুমুহাত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰো বিস্তৰ ক্ষতি হৈছিল। দুৱাৰ-খিৰিকি ভাঙিল, পুথিভঁৰালটো গোটেই ভাঙিল, গছ-গছনিও উভালি পৰিল। কাষতে থকা ছোৱালী হোষ্টেলটোৰো একে অৱস্থা।

ৰাতি পুৱা গৈ দেখোঁ মহাবিদ্যালয়ৰ অৱস্থা অতি শোচনীয়। কাৰো মুখত মাত-বোল নাই। সকলোৱে কিবা নহয় কিবা কামত ব্যস্ত। কোনোৱে শ্ৰেণীকোঠৰ , কোনোৱে পুথিভঁৰালৰ, কোনোৱে হোষ্টেলৰ বস্তু থিক কৰাত ব্যস্ত। ইফালে ডিগ্ৰী পৰীক্ষা চলি আছে। মোৰ ডিউটি আছিল ৫ নং কোঠত। ডিউটি ল'বলৈ গৈ দেখিলোঁ মৃগেন শৰ্মা ছাৰে ঝাড়ু এডাল হাতত লৈ কোঠাটোত সিঁচৰতি হৈ পৰি থকা আইনাৰ টুকুৰাবোৰ সাৰি আছে। ছাৰ পৰীক্ষাৰ তত্বাবধায়ক আছিল। মৃগেন শৰ্মা ছাৰক দেখিছিলোঁ সদায় চাইকেল চলাই কলেজলৈ আহে। চকুত ক'লা চশ্‌মা । শ্ৰেণীকোঠাত কিন্তু চশ্‌মা নোহোৱাকৈয়ে পঢ়ুৱায়। আনকি অৱসৰ পোৱাৰ পাছতো এতিয়াও ছাৰৰ চকুৰ দৃষ্টিশক্তি অটুত আছে।

১৯৯৮-৯৯ শিক্ষাবৰ্ষ। মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনী 'জৱাহৰজ্যোতি'ৰ ২১ তম্ সংখ্যা। অধ্যক্ষ ড° ৰমাকান্ত বৰুৱা ছাৰে জৱাহৰজ্যোতিৰ তত্বাৱধায়িকাৰ দায়িত্ব দিলে। জৱাহৰজ্যোতি প্ৰথম মহিলা তত্বাৱধায়িকা। অৱসৰ পালেও অসমীয়া বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক তথা ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ বসন্ত কুমাৰ দত্ত ছাৰৰ কাষ চাপিলোঁ। দত্ত ছাৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অকবিতাবোৰ 'কবিতা' কৰি দিলে। কিবা খোকোজা লাগিলে ছাৰক সোধোঁ। দত্ত ছাৰে সদায় সোঁৱৰাই দিছিল - 'বিজয়া, চাবা যাতে বানান ভুল নহয়।' 'জৱাহৰজ্যোতি'ৰ Crown sizeৰ সলনি Demai sizeৰ আঁকাৰ কৰিলোঁ। সকলোৱে আদৰিলে। দত্ত ছাৰে কাম নিখুঁট হোৱাত গুৰুত্ব দিয়ে। ছাৰক দেখি আহিছোঁ সদায় বগা চাৰ্ট পিন্ধে আৰু সদায় কলেজলৈ খোজকাঢ়ি অহা যোৱা কৰে।

ৰবীন ৰাভা নামৰ ছাত্ৰ এজনে চকুত কলা চশ্‌মা পিন্ধি কলেজলৈ অহা যোৱা কৰে। এজন বন্ধুৱে সদায় ৰবীনক ধৰি আনে। তেতিয়া ৰবীন ডিগ্ৰীৰ ছাত্ৰ। ৰবীনে ভাল গান গায়। আমাৰ ঘৰলৈ মাজে মাজে আহে। এদিন আমাৰ ড্ৰয়িং ৰুমত বহি বন্ধু এজনক কোৱা শুনিলোঁ-'তোক মই সেউজীয়া ৰঙৰ চাৰ্ট চিলাই দিবলৈ কলোঁ। তই চিলাই দিলি মোক চেক চাৰ্ট।' ৰবীনৰ কথা শুনি মই আচৰিত হ'লোঁ। চকুৰে নেদেখে, অথচ ৰং চিনিব পাৰে। আচৰিত ! কৌতূহল দমাব নোৱাৰি ৰবীনক সুধিলোঁ- 'ৰ-বী-ন তুমি কেনেকৈ ৰং ধৰিব পাৰা?'

'বাইদেউ, মই আগতে চকুৰে দেখিছিলোঁ। উচ্চতৰ মাধ্যমিকৰ প্ৰথম বৰ্ষত নাম লগাওতে মই আপোনাৰ আৰু ৰুমিতা বাইদেউৰ ক্লাছ পাইছিলোঁ।'

'তেনেহ'লে?'

ৰবীনে গহীন হৈ ক'বলৈ ধৰিলে- 'এদিনা খনৰ কথা, ঘৰত মই কাম কৰি আছিলোঁ। লগত সৰু ভতিজা এজন। মোৰ কিবা কথাত তাৰ খং উঠিল। তাৰ হাতত নাল নোহোৱা হাত কটাৰী এখন আছিল। খঙতে সি কটাৰীখন মোলৈ দলিয়াই দিলে। কটাৰীখনৰ জোংটো মোৰ চকু এটাত সোমাল। চকুটো ওলাই যোৱা যেন লাগিল। ধাৰাসাৰে তেজ বৰলৈ ধৰিলে। আমি গাঁৱলীয়া মানুহ, তাতে দুখীয়া। দেউতাই মোৰ চিকিৎসাৰ বাবে বেছি টকা খৰচ কৰিব নোৱাৰিলে। কিছুদিন পিছত ইটো চকুৰেও নেদেখা হলোঁ। মনটো অশান্তিৰে ভৰি পৰিল। কি কৰিম, কি নকৰিম ভাবি নাপালোঁ। ভাবি ভাবি এদিন গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়লৈ গলোঁ। তাতে শ্ৰদ্ধেয় কিশোৰী ভট্টাচাৰ্য ছাৰক লগ কৰিলোঁ। তেওঁ মোক পঢ়িবলৈ উপদেশ দিলে। ব্ৰেইলি পদ্ধতিৰে কিদৰে আখৰ চিনিব পাৰি, পঢ়িব পাৰি শিকাই দিলে। মনত প্ৰেৰণা পালোঁ। তাৰ কেইবছৰমান পিছত পুনৰ জৱাহৰলাল নেহৰু মহাবিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰিলোঁ। কিন্তু আগৰ দৰে নহয়, এক নতুন ৰূপত।'

ৰবীনক শান্ত্বনা দিয়াৰ কোনো ভাষাই বিচাৰি নাপালোঁ,

মাত্ৰ কলোঁ- 'ৰবীন, ব্ৰেইলি পদ্ধতিত আখৰ লিখিবলৈ ডাঠ আৰ্ট পেপাৰ লাগে। তোমাক যিমান আৰ্টপেপাৰ লাগে সিমান দিম। পইচাৰ কথা চিন্তা নকৰিবা, মাথো পঢ়া।'

'হয় বাইদেউ। নগেন কলিতা ছাৰেও মোক মিউজিক স্কুলৰ মাচুল দিছে। আৰু লক্ষী শৰ্মা ছাৰে বুৰঞ্জীৰ কিতাপ দিছে।'

ৰবীনে বৰ যত্ন কৰি পঢ়িলে। পৰীক্ষাৰ সময়ত নিয়ম অনুসৰি ৰবীনতকৈ বয়সত সৰু এজনে লিখি দিয়ে। ৰবীনে কৈ থাকে। এনেকৈয়ে ৰবীনে বি, এ পাছ কৰিলে। পিছত শুনিলোঁ, ৰবীনে স্কুল এখনত শিক্ষকতা কৰে। সঙ্গীতৰ শিক্ষক।

ৰবীনে কলেজলৈ আহি গছৰ পুলি কেইটামান ৰুই থৈ গৈছে।

লক্ষী শৰ্মা ছাৰ বুৰঞ্জীৰ অধ্যাপক হোৱা বাবে ৰবীনক যথেষ্ট মৰম কৰিছিল, উৎসাহ দিছিল। ছাৰে সদায় কয়- 'কষ্টৰ ফল মিঠা'।

২০০২ চনৰ নৱেম্বৰ মাহ। অধ্যক্ষ ড°ৰমাকান্ত বৰুৱা ছাৰে এদিন মোক ক'লে-'আপুনি তৃতীয় গৰাকী। আগৰ দুগৰাকীয়ে নোৱাৰিব বুলি ক'লে। মই জানো, আপোনাৰ ঘৰত অসুবিধা। ল'ৰাটোৰ অসুখ, তথাপিও আপোনাক অনুৰোধ কৰিছোঁ। আপুনি না বুলি নক'ব।'

' কথাটো কিনো কওঁকচোন ছাৰ।'

'ভাৰত স্কাউট-গাইড, অসমৰ অধীনত আপুনি ৰেঞ্জাৰ লিডাৰৰ প্ৰশিক্ষণ ল'ব লাগে। আৰু কলেজত এটা টিম খুলিব লাগে।'

'মই ঘৰত সুধি চাব লাগিব। কাৰণ প্ৰশিক্ষণৰ বাবে সাতদিন বাহিৰত থাকিব পাৰিম নে নাই মই এতিয়াই ক'ব নোৱাৰিম।'

ঘৰলৈ আহি গধূলি ঘৰৰ মানুহজনক (ড° গণেশ্বৰ চহৰীয়া) কথাটো ক'লোঁ। মোৰ কথা শুনি তেখেতে উত্তৰটো এনেকৈ দিলে-'তুমি যদি স্কাউটৰ পতাকা চুই প্ৰতিজ্ঞা কৰিবলৈ পোৱা ইয়াতকৈ তোমাৰ আন কোনো কথাই মোক বেছি সুখী কৰিব নোৱাৰিব। মই যিমান কষ্ট হ'লেও বাবাক (ল'ৰাটো)চোৱা-চিটা কৰিম। তুমি কাইলৈ অধ্যক্ষ মহোদয়ক ইতিবাচক সহাৰি দিবা।'

কথামতে কাম। ভৰিৰ অসুখত ভুগি থকা মোৰ ল'ৰাটোক বিচনাতে এৰি মই ৰেঞ্জাৰ লিডাৰৰ প্ৰশিক্ষণ ল'বলৈ গ'লোঁ। ২০০২ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ ১৬ তাৰিখৰ পৰা ২০ তাৰিখলৈ ভাৰত স্কাউড-গাইড অসমৰ ৰাজ্যিক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ, চামতা পথাৰত প্ৰশিক্ষণ ল'লোঁ। উল্লেখযোগ্য যে এইটোৱেই আছিল অসমৰ কলেজসমূহৰ মহিলা অধ্যাপিকাৰ বাবে অনুষ্ঠিত হোৱা প্ৰথম প্ৰশিক্ষণ। অসমৰ বিভিন্ন কলেজৰ মুঠ ৩২ গৰাকী মহিলা অধ্যাপিকাই এই প্ৰশিক্ষণত অংশগ্ৰহণ কৰে।

প্ৰশিক্ষণ শেষ হোৱাত কলেজলৈ ঘূৰি আহিলোঁ। ২১/০১/২০০৩ তাৰিখে 'অমৃতপ্ৰভা ৰেঞ্জাৰ টিম' নামেৰে এটি দল গঠন কৰি এতিয়ালৈকে চলাই আছোঁ।

ৰেঞ্জাৰ লিডাৰ হিচাপে বিভিন্ন কাৰ্যসূচী তথা শিবিৰত অংশ গ্ৰহণ কৰি এই এঘাৰ বছৰে নানান ধৰণৰ অভিজ্ঞতা লাভ কৰিলোঁ। বহু গুণী-জ্ঞানী ব্যক্তিক লগ পোৱাৰ সৌভাগ্যও ঘটিল। যিবোৰ অভিজ্ঞতা আৰু নানাজনৰ দিহা পৰামৰ্শই জীৱনটোক সমৃদ্ধ কৰিছে। জীৱনটোক নতুনকৈ উপলব্ধি কৰিবলৈ, বুজিবলৈ সহায় কৰিছে। ৰেঞ্জাৰ লিডাৰ হিচাপে পোৱা এক বিৰল অভিজ্ঞতা যি মোক সদায় অনুপ্ৰাণিত কৰে উল্লেখ নকৰাকৈ থাকিব নোৱাৰিলোঁ।

৫ নৱেম্বৰ, ২০১১ চন। এই দিনটোতে অসমৰ হিয়াৰ আমঠু, বিশ্ব বৰেণ্য শিল্পী, সুধাকণ্ঠ আৰু অসম ৰত্ন ড° ভূপেন হাজৰিকাই ইহলীলা সম্বৰণ কৰে। শিল্পীগৰাকীৰ নশ্বৰ দেহ কফিনত ভৰাই ৰাইজৰ দৰ্শনৰ বাবে গুৱাহাটীৰ Judges Field ত ৰখা হয়। অসমৰ অন্যান্য ৰ'ভাৰ-ৰেঞ্জাৰ তথা লিডাৰ সকলৰ লগতে আমিও পাঁচ ঘণ্টাৰো (৯/১১/১১) অধিক সময় কফিনৰ ওচৰত সেৱা আগবঢ়োৱাৰ সৌভাগ্য লাভ কৰিলোঁ। এই কথা ভাবি কিমান সুখ অনুভৱ কৰোঁ তাক ভাষাৰে বৰ্ণনা কৰিব নোৱাৰোঁ। এই বিৰল অভিজ্ঞতা মোৰ হৃদয়ত সকলো সময়তে অনুৰণিত হৈ থাকে।

২০০৮-০৯ শিক্ষাবৰ্ষ। 'জৱাহৰজ্যোতি'ৰ একত্ৰিশ তম্ সংখ্যাৰ তত্বাৱধায়িকাৰ দায়িত্ব আকৌ এবাৰ পালোঁ। নতুন কি কৰিব পৰা যায় চিন্তা কৰিলোঁ। এদিন অধ্যক্ষ ড০ নৃপেন গোস্বামী ছাৰক ক'লোঁ- 'ছাৰ নৱাগত আদৰণি সভা উপলক্ষে প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা সমূহৰ মাজত প্ৰতিযোগিতা পাতো।'

'যি ভাল দেখে কৰক।'

ছাৰৰ উত্তৰ সদায় এনেকুৱা। পৰালৈকে কেতিয়াও নেতিবাচক উত্তৰ নিদিয়ে। মহাবিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন বিভাগলৈ গ'লোঁ। বিভাগীয় প্ৰধানসকলক অনুৰোধ কৰিলোঁ প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাবোৰ প্ৰস্তুত কৰিবলৈ। সময়ত প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাৰ প্ৰতিযোগিতা হ'ল। শিক্ষা বিভাগৰ **'Echo'**, প্ৰাণীবিজ্ঞান বিভাগৰ **'বিহঙ্গম'**, উদ্ভিদ বিজ্ঞান বিভাগৰ **'ৰোধিদ্ৰুম'**, পদাৰ্থ

বিজ্ঞান বিভাগৰ **'Physica'**, ৰসায়ন বিজ্ঞান বিভাগৰ **'Alchemia'**. মুল প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাখন হ'ল 'জৱাহৰজ্যোতি' আৰু **'Mirror'** ৰ নামৰ অমৃতপ্ৰভা বেঞ্জাৰ টিমৰ প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাখনে ইয়াত অংশগ্ৰহণ কৰে। ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগৰ প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা **'Lycium'** এই প্ৰতিযোগিতাত অংশ গ্ৰহণ নকৰিলে। এই কথা ভাবি মোৰ আনন্দ লাগে। আৰু ভাল লাগে পিছৰ বছৰবোৰত বিভিন্ন বিভাগে প্ৰস্তুত কৰা প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাসমূহ দেখি য'ত আছিল নৃতত্ব বিভাগৰ **'Evolution'**, গণিত বিভাগৰ 'প্ৰমিতি', অৰ্থনীতি বিজ্ঞানৰ **'Welfare'**, ইংৰাজী বিভাগৰ **'Chorus'** আৰু ভূগোল বিভাগৰ **'Horizon'**। উল্লেখযোগ্য যে প্ৰাক্তন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা বৰ্তমানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে লগ হৈ 'সৃষ্টিৰ দোক্‌মোকালি' নামে এখন প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাও প্ৰস্তুত কৰিছে। আনন্দৰ কথা এই যে এইবাৰ ২০১৪ চনৰ মে' মাহত NAAC Peer Team- এ কলেজ পৰিদৰ্শন কৰাৰ সময়ত ইতিহাস বিভাগে 'ৰূপান্তৰ' আৰু অসমীয়া বিভাগে 'প্ৰত্যাশা' নাম দি আন দুখন প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা সংযোজন কৰে। প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা সমূহৰ নামবোৰ অতিকে শুৱলা আৰু অৰ্থযুক্ত। বৰ্তমান মহাবিদ্যালয়ত এই প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাসমূহে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনত যথেষ্ট সহায় কৰাৰ উপৰিও বিভাগবোৰলৈ সৌন্দৰ্য কঢ়িয়াই আনিছে।

২০০৯ চনৰ ৪ চেপ্তেম্বৰৰ দিনা অধ্যক্ষ মহোদয়ে ক'লে- 'কাইলৈ ছয় গৰাকী বেঞ্জাৰ আনিব। মোক সহায় কৰিব লাগিব।'

পিছদিনা ৫ চেপ্তেম্বৰ। মহাবিদ্যালয়ৰ ৫নং কোঠাত 'শিক্ষক দিৱস' পালনৰ আয়োজন কৰা হ'ল। নিৰ্দিষ্ট সময়ত সভা আৰম্ভ হ'ল। কাৰ্যসূচী অনুসৰি অধ্যক্ষ ছাৰে বেঞ্জাৰ কেইজনীক অধ্যাপক-অধাপিকাসকলৰ হাতে হাতে একোখন শুভেচ্ছা পত্ৰ আৰু এটি কলম দিবলৈ ক'লে। আমি সকলোৱে একোখনকৈ শিক্ষক দিৱসৰ শুভেচ্ছা পত্ৰ আৰু এটি কলম পালোঁ। এই শুভেচ্ছা বাণীৰে অধ্যক্ষ ছাৰে যেন আমালৈ এটি সংবাদ প্ৰেৰণ কৰিলে। শিক্ষকৰ দায়িত্ব আৰু কৰ্তব্য সোঁৱৰাই দিলে। মুখেৰে নহয়, ইংগিতেৰে। এই বাৰ্তা বহন কৰা, চালে চকুৰোৱা শুভেচ্ছা পত্ৰখন য'ত অংকিত আছিল ভাৰতৰ প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি তথা বিদগ্ধ পণ্ডিত ড০ সৰ্ব্বেপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ ফটো।

পত্ৰখনত লিখা কথাখিনি এনেধৰণৰ-

'প্ৰিয় শিক্ষক/শিক্ষয়িত্ৰী

হে জ্ঞান অন্বেষণৰ যাত্ৰাৰ সহযাত্ৰী।
আপোনাৰ প্ৰজ্ঞা, কৰ্মোদ্যম আৰু প্ৰাণোচ্ছল
শিক্ষণ পদ্ধতি আমাৰ বাবে এক প্ৰেৰণাৰ জ্যোতি।
আজিৰ এই পৱিত্ৰ শিক্ষক দিৱসত
আপোনাক ধন্যবাদ জনালোঁ।
...............'

আমি অভিভূত হলোঁ। মনত এক নতুন প্ৰেৰণাও পালোঁ।

এনেদৰে সময় আগবাঢ়িল। মহাবিদ্যালয়খনলৈ বহু পৰিবৰ্তন আহিল। গোটেই মহাবিদ্যালয়খনে নতুন ৰূপ ল'লে। আমাৰো মনত নতুন নতুন চিন্তাৰ উন্মেষ ঘটিল। বিগত পঞ্চাশ বছৰে অঞ্চলটোত জ্ঞানৰ আলোক বিলাই মহাবিদ্যালয়খনে আজি স্বৰ্ণ জয়ন্তী বৰ্ষ পূৰ্তি কৰিলে। মোৰো মহাবিদ্যালয়খনত অধ্যাপিকা হিচাপে যোগদান কৰা (১ আগষ্ট ২০১৪) ৰূপালী জয়ন্তী বৰ্ষ পূৰ হ'ল। অনেক মধুৰ স্মৃতিয়ে মনত অগা-ডেৱা কৰে। পঞ্চাছ বছৰৰ সময়ছোৱাত মহাবিদ্যালয়খনত পঢ়া বহু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বিভিন্ন দিশত নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ উপৰিও নানান দিশত স্বৰ্ণাভ অভিজ্ঞানেৰে অঞ্চল তথা দেশখনত এক বিশেষ পৰিচয় লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। আজিৰ এই সোণালী জয়ন্তীৰ পৱিত্ৰ ক্ষণত যিসকল চিৰনমস্য ব্যক্তিৰ ত্যাগ আৰু অশেষ কষ্টৰ বিনিময়ত এই মহান অনুষ্ঠানটি গঢ়ি উঠিল তেখেত সকলোলৈকে মোৰ সশ্ৰদ্ধ প্ৰণিপাত জনালোঁ। অনাগত দিনবোৰতো ঐতিহ্যমণ্ডিত মহাবিদ্যালয়খনৰ গৌৰৱ সদায় অক্ষুন্ন থাকক। অক্ষয়, অব্যয় ভগৱানৰ ওচৰত এয়ে প্ৰাৰ্থনা।

●●●